

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

אמר רבא לפום חורפא שבשנתא ב'ו'. הו' מני למיפרכ רבא ממתני' דפרק אלמנה דיבמות (דף סו. וס) דמן נכסי מלוג אס פחתו פחתו לה אלמא אינס באחריות הבעל אלא דעדיפא פריך אי נמי הו' מתימין איכא לאוקמא בקרקע שנתמעט מדין שומרין כדאמר צהוב (לעיל דף עו.) שומר חנם אינו נשבע שומר שכן אינו משלם וה"ה שואל דוכי יחל קאי אמאי דקא איירו קראי לעיל:

דאגר מינה פרה והדר נסבה. וה"ה דמני למימר דשאל מינה פרה אלא מילתא דשכיחא נקט: **אי שוכר נמי** הו' תיתי שכירות ב'ו'. ולא מסתבר ליה למימר דדוקא שאלה שוסקי' להתחייב באונסין מפיקע שכירות שמתחילה:

בעל בנכסי אשתו לא שואל הו' ולא שוכר הו'. (א) ומיהו נראה לר"י דשומר חנם הו' וחיוב בפשיעה ולפי זה הלוקח צהמה לשלשים יום אע"ג ללא שואל הו' ולא שוכר דבלשון מקח לקח מכל מקום שומר חנם הו': **אלא** לוקח הו' מדרבי יוסי ברבי חנינא. וא"ת ולימא דירוש הו' דהיכא דאיכא פסיקא דאחרונה הו' יורש ולא לוקח כדאמרין בסוף פ' יש נחולין (ב"ב דף קטו.) והכא איכא פסיקא דאס דאס שאלה האשה יתחייב בגניבה ואצידה אי הו' יורש כדאמר רבא צאלו נערו (כתובות דף קד. ג.) יתומים שהינן להם אציהם פרה שאלה ומתה בתוך ימי שאליתה או נאנסה אין חייבין באונסין משמע דבגניבה ואצידה חייבין ו"ל ללא שויה רבנן יורש אלא משום פסיקא דאלמנתו כדי שתהא ניזונת מנכסיו כדאמרין התם אבל משום פסיקא דמשאליל אין לנו לעשות כיוצא לחייבו בגניבה ואצידה שאם ירצה לא ישאלנו דמי דחוקו להשאלנו והו' כאלו אפסיד אנפשיה: **בעל** בנכסי אשתו מי מעל. מי אמרינן בעל מעל שהוא עושה עיקר המעשה שנשאה ועל ידי זה זוכה במעות או דלמא היא עשתה עיקר המעשה שהיא נשאה לו או דלמא בית דין עשו עיקר המעשה שתיקנו שזכה במעות: **אמר** רבא מאן מעורר נמעורר בעל. הלא לא עשה שום מעשה דאיסורא לא ניחא ליה דליקני לא היה צריך לנטעם זה דאפי' ניחא ליה דליקני הכל מה שצדקה אפילו של אחרים ושל הקדש לא היה קונה כי לא תקנו לו חכמים וא"כ היאך היה לו למעול בנישואין לצדו צאל לקיחת מעות אלא לפי שבזו צדד הארך להאי

מוסף רש"י

באושא התקינו. כשהיה טעמיהן באושא. שנתה ושנה שם מהדרין גדולה. כדאמרין ברי"ה (ל"ג.) גבי עשרה מסעות (לעיל דף.). האשה שמכרה בנכסי מלוג בחיי בעלה. הקין (כתובות ג.) להיות הבעל אוכל פירות חביה וגו' הקרקע יהיה ללקח לנשמתו (לעיל דף.) שאם ימות בעלה יזכה בן ואם מתו הוא וירשה בעל יסמוך, ובכח מלוג הן נכסים שפלו לה מיתא אביה או שהנכסה קרקעות על שמו במתנה ולא יקבל בעל עליו אחריות, ואכל פירותיהן בחייה נתקנת חמית מתה פקונה, ולהי מקרי מלוג, שמוגן ומתקן בעל שאלה פירות קמילת הראש (רשב"ם ב"ב קל"ט.). הבעל מוציא. נוף הקרקע, מיד הלקוחות. והי מוקף לה בפרק האשה בכתובות (ע"ג.) תקנת אושא גנופה של קרקע לאחר מיתה (לעיל דף.) דשויה רבנן בלוקח והוא לוקח ראשון (כתובות ג.) דאע"ג דבעלמא קיין פירות לאו קנין גוף דמי, בעל בנכסי אשתו אלמנה רבנן לעבודיה משום אביה והו' בלוקח ראשון (ב"ב פ"ה.) ששאה ופסיק מוציא מעה קדים מקחו למקחו של לקוחות ומיהו להכי אהי בעל מעשה האשה, שאם ימות בעלה בחייה ישלם הלוקח (רשב"ם ב"ב ג.).

שואל הו' קא ס"ד להתחייב באונסי צהמות נכסי מלוג שלה שהוא עושה צון מלאכתו: **שאלה** צעלים היא. שהיא עמו תדיר צמלאכתו והיא נשאלה לו תחלה משנשאה: **מאי שואל** הו'. מנישואין ואילך ומפקעת שכירות וכו' ופטור: **והדר נסבה**. זוכה הוא אף צפיה להשתמש בה כל ימי השכירות:

מאי שואל ממנה הוא. והו' ליה איהו שוכר פרה מחזירו והשאלה לאחר ומתה דאיפליגו רבנן ור' יוסי צהמפקיד (לעיל ד' לה.) ואמרי רבנן נשבע שוכר שמתה כדרכה ופטור ושואל משלם לשוכר ור' יוסי אומר תחזור פרה לצעלים: **ואניצא** דרבנן. דדינא דשואל צהדי דמשאליל הוא ולא אכל צעלים הראשונים לא תיבעי לך דאפילו הוא שואל כיון דלידידה צעי שלומי פטור דשאליה צעלים היא כי תיבעי לך לר' יוסי דאמר משלומין לצעלים והשתא לא צעלים היא מאי שואל הו' ממנה ושואל חייב באונסים ומשלם לצעלים או שוכר הו' ופטור מאונסין ומאי שכירותה שהרי תקנו לה חכמים פרוקנה תחת פירות אס נצטית:

אלא לוקח הו' ופטור: ומסא. ובעל יורש אשתו דבר תורה: **בעל מוציא** מיד הלקוחות. אלמא אין לה רשות למכור דהוא הו' לוקח ראשון: **מי מעל**. כגון שנפלו לה נכסים מאציה משנשאת ועמיהן מעות של הקדש ואין ידיונין שהן של הקדש ואמרו רבנן בעל זוכה צון בכל הנכסים להשתמש ולאכול פירות וצתקנה זו נעשה ס' שליט בנכסי הקדש לקנותה. וקא ס"ד שזו היא יציאת לחולין ואפי' צעודן צרויין ומגוחין מי מעל צהואה וזו: **לימעול בעל**. דאין היא מוסרתן לו אלא מאליהם נקנים לו ממימת אציה: **דהיטרא** ניחא ליה וכו'. דהיטרא נמי לא ניחא לה דלקני. אלא ע"כ תקנו לו חכמים: **מעלו צ"ד**. של ישראל שבאו דור של תקנות משפט תלויה צון ועל ידיהן ניהגות חוקות הממוקנים לצבור מלא והו' כמי שתקנו לו הס קנין זה ומלאו הס המקיין לנכסי הקדש והוליואוס לחולין: ה"ג **ני עבוד** תקנא צהיטרא צאיסורא לא עבוד תקנא: **אלא אמר רבא**. צעודן צרויין ומגוחין לא קנאם בעל ולא ילאו לחולין ואין כחן מעילה אלא לכשיזיחס לחולין בעל מעל: **צנילסא**. צכילה: **ואיסבר**. צפשיעה: דינא

ואיפטר ואי ליכא סהדי מאי ת"ש דההוא גברא דשאל גברא מחבריה ואיתבר אתא לקמיה דרב א"ל זיל שלים ליה נגרא מעליא א"ל רב כהנא ורב אסי לרב דינא

טעמא נקטיה נמי הכא אי נמי נקטיה למימר דאפילו לקח המעות לא ימעול כיון דאיסורא לא ניחא ליה דליקני ולא נתכוין לזכות צל אחרים ואינו מתכוין צנטילתו להוליואוס מרשות צעלים דצבור שהן שלו ואינו מועל אלא כשצא להוליואוס מרשות צעלים כגון גונב או גחל ההקדש מרשות חזירו כדמוכח פ"ק דחגיגה (דף י"י. וס) דאמר נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל נתנה לחזירו הוא מעל וחזירו לא מעל ופריך מיגול גולה מה לי הוא ומה לי חזירו ומשני בגזר המסורות לו אצני צנין עסקינן אלמא כיון שהוא צרשותו שאינו מתכוין להוליואוס מרשות צעלים אלא צבר הוא שהוא שלו אינו מועל צנטילתו תמעול איהי איהי נמי לא עשתה כלום דלא ניחא לה דליקני בנישואין אלא הימר שתיקנו לו חכמים ואפי' לקחתם ונתנם לו אינה מועלת כיון שאינה מתכוונת להוליואוס מרשות צעלים אלא את שלו צבורה ליתן לו נמעלו בית דין וכו': **ז"ל** ש"ים ליה נגרא מעליא. פי' צנוקטרס נגרא מעליא אחרת יתן לו והצברים יהיו של שואל ואין נראה לרצונו שמואל דאפי' גנב וגזלן משמע שיכולין לפרוע סוצין כמו מוקף כדאמרין בפ"ק דצבא קמא (דף ה.) כולן כחבות הן לשלם ממיטב פי' עשרים וארבע אצות וגנב וגזלן צכללן אלמא מדמה שלומי גנב וגזלן לתשלומי נוק וא"כ יפרע סוצין ומפרש ה"ר שמואל דמשלם נגרא מעליא היינו שהפחת שהחל משעת השצירה עד שעת העמדה צדין הו' דשואל ומוסיף על השצירה כשעת העמדה צדין עד שיסוה נגרא מעליא דמדמי ליה רצ לגנב וגזלן דאמר שמואל צפרק קמא דצבא קמא (דף י"ב.) דאין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לניחין ורצ אית ליה דאף לשואל א"ל אין שמין והתם מייטי מילתא דרצ אמילתיה דשמואל וכל ההלכה איירי התם לעיל מיניה צפחת צכילה דניקן הו' ואמרו ליה רב כהנא ורב אסי דינא הכי דשצרים צרשות משאליל החלו דשואל לא הו' כגזלן דגזלן קני לגמרי גזילה צשינו מיתה ושצירה ולהכי מהדר ליה שואל צצרי ושמין לו כמה היו צצרים שוין צשעת צצירה וממליא ליה דמי מאני והו' פחת

(א) [עירובין ג. ב"ב קפז: מדה לגזל:] (ב) [לעיל לה:] (ג) כתובות ג. ע"ג: (ד) כ"ק פ"ח: (ה) לעיל לה. ב"ב ג. קל"ג: (ו) לפי התוספות ל"ג דהיטרא. ר"ל. (ז) [כ"ק י"א.] (ח) בדפוס קדמון ה"ג שלטו ו"ג שלט, (י) גירסת רש"י שואל שמין.

הגהות הב"ח

(א) ב"י והדר נסבה מאי שואל: (ב) שם יומא ליה ללא לאוקמא צכילתא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה והדר וכו' וזכה הוא אף בפרה. קשה לי הא צהי"ג לא זכה בעל בפירות דהפרה כיון דליכא קרנא לדידה. עיין ב"ש"י כתובות דף ע"ג ע"ד ד"ה אוכל דבני צהמה איכא עורה. ואילו הכא דאגרא פרה ליה ק"ו וצ"ג:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה בעל ומיהו כ"ו. ג"כ אכל הרמב"ם חולק: